

Investointi-ilmasto Venäjällä vuonna 2009

Pekka Sutela
26.5.2009

- Ei vain energiasta...
- Venäjän kilpailukyky
- Talouskriisi ja Venäjä
- Talouden tila vuonna 2009
- Mitä kansalaiset haluavat hallitukselta?

Kasvu ei voi perustua energiaan ja raaka-aineisiin

- Energiasektori: 2/3 vientituloista, 40% julkisen sektorin tuloista, 20-30% kansantulosta, mutta (suppeasti määritellen) vain 1,5% työpaikoista
- Kaasun tuotanto kasvaa ~2% vuodessa, öljyn tuotannon kasvu hiipuu ~0% tasolle ensi vuosikymmenellä
- Uusien suurten kenttien aikataulu ja kannattavuus epävarma
- Kaasun vientitason riippuvuus tuonnista Keski-Aasiasta
- Vientimäärät riippuvat kotimaisesta energiatehokkuudesta

Neljä i-sanaa

- Medvedev & Putin (2008): Innovaatiot, infrastruktuuri, instituutiot ja investoinnit
- Puuttuva i-kirjain: imitointi!
- Hyvin toimivat taloudet teknologisella rintamalla kasvavat hitaasti, innovaatioiden varassa: uudet tuotteet, teknologiat, organisointitavat
- Huonosti toimivat taloudet teknologisen rintaman sisällä voivat kasvaa nopeasti, imitaation eli kiinniottamisen varassa: olemassa olevien (parempien) tuotteiden, teknologioiden ja organisointitapojen omaksuminen
- Japanin, Etelä-Korean ja Kiinan esimerkit

Ja se uusin kilpailukykyarvio...
(IMD)

	2009	2008
USA	1	1
Tanska	5	6
Ruotsi	6	9
Suomi	9	15
Kiina	20	17
Viro	35	23
Venäjä	49	47
Italia	50	46
Ukraina	56	54

PIENYRITYSTEN LIKETOIMINTAYMPÄRISTÖ

Maailmanpankki/Cefir kyselyt koskien vuosia 2001-2006
Asteikoilla 1(ei ongelma) – 5(uhkaa yrityksen toimintaa)

	2001	2004	2006
Lakien epävakaas	2.99	2.79	
Rehti kilpailu	2.62	2.86	2.73
Verojen taso	3.52	2.78	2.65
Talouden epävakaas	3.28	2.89	2.54
Kilpailun esteet	2.26	2.30	2.39
Regulaatio	2.90	2.45	2.35
Verohallinto	3.10	2.59	2.34
Korruptio	2.10	2.03	2.26
Pääoman saanti	2.63	2.42	2.25
Järjestäytynyt rikollisuus	1.34	1.21	1.19

Keskiarvot johtavat siis harhaan...

- Mutta McKinseyn viiden sektorin tutkimuksen mukaan keskimääräinen työn tuottavuus oli 1999 19% USA:n tasosta, 26% vuonna 2008
- Tämä vastaa suunnilleen Kiinan ja Intian tasoa, mutta kustannustaso on selvästi korkeampi
- Olemassa oleva kilpailukyky perustuu liian usein ohimeneviin tekijöihin: (a) alhaiset energian ja raaka-aineiden hinnat; (b) alhaiset työkustannukset, (c) pääomakannan periminen "ilmaiseksi" yksityistämisessä ja (d) mahdollisuus kasvaa kapasiteetin käyttöastetta kohottamalla, ilman suuria investointeja

Maailman talouskriisi ja Venäjä

- Viime vuosien maailmantalouden kasvu oli ehkä ihmiskunnan historian nopeinta. Sen taustalla oli (a) jopa kahden miljardin ihmisen tulo mukaan kansainväliseen työnjakoon ja vaihdantaan; (b) siitä seurannut työnjaon sekä kauppa- ja investointivirtojen muutos; (c) logistiikan ja ICT-tekniikan kehitys; (d) sekä rahoitusjärjestelmien kansainvälistyminen
- Nopea kasvu kasvatti energian ja raaka-aineiden kysyntää, mistä Venäjän kaltaiset maat hyötyivät
- Samalla kehittyivät rahoitusepätasapainot, jotka yhdessä alhaisten korkojen kanssa johtivat mm uusien rahoitusinstrumenttien luomiseen

- Paradoksaalisesti, seurannut kriisi kohtelee erityisen kovasti niitä maita, joiden osallistuminen globalisaatioon, erityisesti ositettuihin tuotantoketjuihin ja rahoitusjärjestelmien kansainvälistymiseen on ollut innokkainta
- Venäjän kaltaiset luonnonvaraperusteiset maat saivat kriisin kolmea kautta: (1) rahoitus; (2) vientituotteiden hinnat; (3) eräiden vientituotteiden määrät

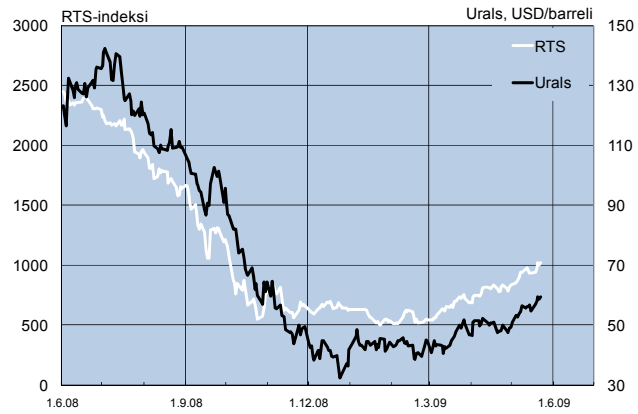
11

Eräiden maiden BKT:n muutos 2009Q1

(%, verrattuna 2008Q1)

• Bulgaria	-3,5
• Tshekki	-3,4
• Viro	-15,6
• Unkari	-6,4
• Latvia	-18,0
• Liettua	-12,6
• Romania	-6,5
• Slovakia	-5,4
• Venäjä	-9,5

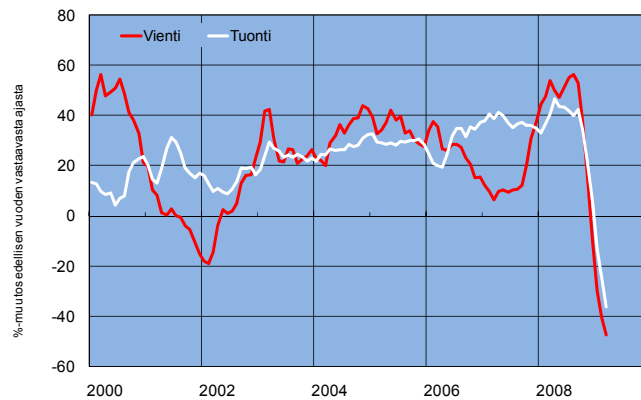
RTS-indeksi ja Urals-öljyn hinta

13

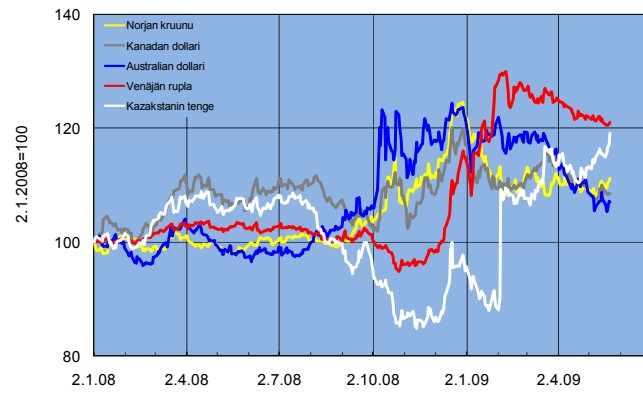
Venäjän ulkomaankaupan kehitys,

3-kk liukuva keskiarvo

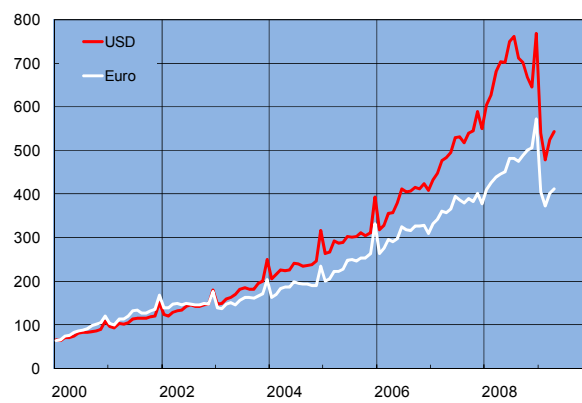
14

Raaka-aineita vievien maiden eurokursseja

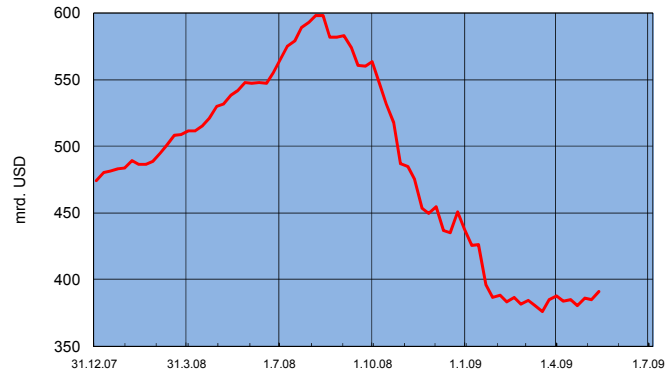
15

Venäjä keskipalkka euroina ja US dollareina

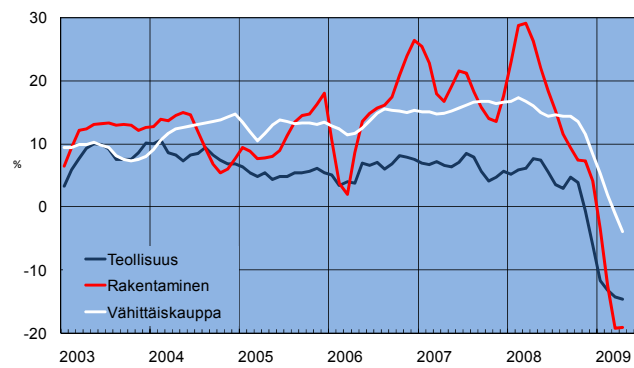
16

Venäjän valuuttavaranto 2008 alkaen, mrd.USD

17

Päätuotantoalojen vuosimuutos kuukausittain, % (3 kk:n liukuva keskiarvo)

18

Talouskehitysministeriön ennuste vuodelle 2009

	Helmikuu 2009	Huhtikuu 2009
BKT	-2,2	-6,0
Teollisuustuotanto	-7,4	-9,1
Investoinnit	-13,8	-21,1
Vähittäiskauppa	+0,3	-4,9
Urals-öljyn hinta	41	45
Ruplan USD-kurssi	35,1	34,1

19

Kansalaismielipide: "Mitä hallituksen pitäisi tehdä?" (Levada-keskus)

	1999	2004	2008
Vastustaa inflaatiota	37%	36%	45%
Vastustaa korruptiota	22%	40%	34%
Vahvistaa ruplaa	40%	30%	31%
Tukea pankkeja	7%	8%	11%
Vahvistaa puolustusta	9%	15%	11%

Kansalaismielipide: Kuinka 1991-2006 vaikutti sinun elämääsi? (Denisova et al, Cefir 2008)

	%
Paransi paljon	0,5
Paransi	18,4
Ei vaikuttanut	32,4
Heikensi	37,7
Heikensi paljon	11,0

Kansalaismielipide: Kuinka 1991-2006 vaikutti ihmisten elämään yleisesti? (ikäluokittain, Denisova et al, Cefir 2008)

	Paransi	Ei vaikuttanut	Heikensi
13-24	19	34	47
25-35	32	40	28
36-47	22	38	42
48-60	16	31	53
61-100	12	27	61

Kansalaismielipide: Kyllä, valtion pitäisi säädellä seuraavia hintoja (Denisova et al, Cefir 2008)

	%
Kunnallispalvelut	95
Kiinteistöt	92
Kaasu ja polttoaine	90
Ruoka	80

Kansalaismielipide: Mitä yksityistetyille yrityksille pitäisi tehdä? (Denisova et al, Cefir 2009)

